

a zapsat to do třídní knihy. Chtěla jsem, aby se učitelé dětí také ptali, co je pro ně důležité a co chtějí, ve škole i v životě. Proto máme spoustu volitelných předmětů, některé už dokonce od čtvrté třídy – tak, aby každý žák dostal šanci vybrat si svoji srdcovku.“ Mimoходом: díky tomu se v hodinách potkávají děti s podobným zájmem, ale různého věku.

Když se Hana Vellánová začala blížit důchodovému věku, hledala vhodného nástupce, který by její přístup dál rozvíjel. Podařilo se: učitel dějepisu a informatiky Bohuslav Hora uspěl v loňské soutěži Global Teacher Prize, letos pronikl mezi osmnáctku „nejinspirationnějších osobností“ časopisu Forbes. „Snažím se přistihnout děti při úspěchu, nikoliv při neúspěchu,“ nechal se při této příležitosti slyšet a dodal: „Když chcete učit mladou generaci, musíte jí rozumět. Já jí nerozumím, ale aspoň se snažím pochopit, co dělá a co ji baví.“

Během právě skončených prázdnin události nabraly jiný spád: ředitelka Vellánová odešla do důchodu a sbalil se i Bohuslav Hora. „Před každými komunálními volbami tady měla alespoň jedna strana v programu: Vyměníme ředitelku!“ říká Hana Vellánová a upozorňuje na zásadní brzdu českého školství: vliv rodičů, kteří chtějí zachovat podobu učení, jakým prošli oni sami. „A starosty obvykle zajímá jediné: aby si na vyučování nikdo nestěžoval a škola je nestála moc peněz,“ říká žena, jejíž sedmnáctiletá práce tak může nyní přijít nivěč.

Radnice čtyřtřicetého jihočeského města se totiž usnesla, že Bohuslav Hora se ředitelem místní základky nestane. Hana Vellánová k tomu říká: „Starosta nám třeba vytyká, že naši žáci nevyhrávají školní soutěže. Účastnit se jich samozřejmě můžou, ale dbala jsem spíš na to, aby měli mezinárodní zkoušky z angličtiny, organizovali jsme výjezdy do zahraničí, děti z ciziny přijížděly k nám. Pak se ovšem objevovaly stížnosti, že zanedbáváme výuku a děti si povídají s muslimy, místo aby probíraly látku.“

CO TEN NÁŠ DEBIL?

Dějepisáře Bohuslava Horu už tedy žáci před tabulí neuvidí. Loňský bronzový medailista Global Teacher Prize s učením skončil, nastupuje do firmy, která se

NA ŠKOLÁCH JE DNES BOHUŽEL SPOUSTA LIDÍ, KTERÍ BY UČIT VŮBEC NEMĚLI.

zabývá využíváním tabletů na školách. Mezi letošními finalisty stejné soutěže skončila na druhém místě Petra Šubrtová, která učí na prvním stupni pražské Základní školy Petřiny-sever. Má také našlápnuto k odchodu z učitelské dráhy? „Zatím držím!“ směje se, nicméně i ona prý má chvíli, kdy si říká, jestli by jí nebylo lépe jinde.

Její muž před dvěma lety odešel z práce, která rodinu se třemi syny dobře živila. „Do té doby jsem si žila trochu na obláčku. Práci jsem měla spíš jako koníčka, peníze jsem moc neprožívala. To se změnilo. Manžel rozjížděl podnikání, z mého platu jsme zaplatili náklady na bydlení a na jídlo, nezbylo skoro nic. Nějak jsme to zvládli, ale až tehdy jsem zjistila, že do školy investuju strašně moc energie a že mě stát vlastně vydírá. A že takhle skončí ve školství spousta učitelů, kteří si uvědomí svoji cenu.“

Petra Šubrtová učí na Petřinách osmý rok. Také ona by si přála mít poblíž sebe někoho, kdo by jí občas poradil, co a jak zlepšit. „Naše paní ředitelka je báječná, ale každý rok je víc a víc zavalená papírováním a kantorům mizí z dosahu. Učitelům chybí osobnostní výcvik, málokdy je někdo upozorní, v čem jsou jejich kvality a slabiny, jak komunikovat se žáky, kam výuku směřovat.“

Třídní učitelka petřinských pátáků využívá vzdělávací program Začít spolu, který je českým kantorům k dispozici už přes dvacet let. Dává důraz na sociální, vztahovou výchovu – děti hodně pracují v týmech na společném zadání, svou práci si navzájem hodnotí... „Je to pro mě silné téma a vedu k tomu děti od první třídy. Dlouho se zdálo, že do toho leju spoustu energie zbytečně a asi i blbě, až teď po čtyřech letech začínám mít

konečně pocit, že to mělo smysl. Děti se začínají projevovat jako parta, můžu se na ně hodně spolehnout.“

Petra Šubrtová vyrůstala jako skautka, vystudovala obor speciální pedagogika. K současným dětem, respektive jejich rodičům je v jedné věci kritická: „Nemám ráda generační srovnávání, které končí nářky nad zkaženou mládeží. Ale je fakt, že děti jsou čím dál čím otužilé, někdy je až nezdravě omlouváme a šetříme. V praxi vidím, že největší problémy mívají později v životě právě přehýčkané děti, stejně jako na opačném pólu ty zneuznané. Takové, jejichž rodiče se mě na třídní schůzce zeptají: Tak co ten náš debil?“

ZÁŽEH PŘED PUBERTOU

Pedagogové, se kterými magazín Reportér hovořil, se shodují: zvýšení platů je nezbytným předpokladem kýžené změny, ale současně jen prvním krokem.

„Potřebujeme hlavně investice do lidí, kteří do školství směřují. Dítěti mnohem víc ublížíte tím, jak se k němu chováte, než jakou mu dáte známku. A co si budeme povídat: na školách je dnes spousta lidí, kteří by učit neměli,“ říká Petra Šubrtová z pražských Petřin a zdůrazňuje, že rozhodující bývají první roky školní docházky: „Když neukážeme dětem, že můžou samy měnit věci kolem sebe, zhasne to v nich. V pubertě se skoro všichni začnou stydět, a když si včas nenaucí vyjadřovat svůj názor, neodváží se pak přirozeně projevovat.“

Petra Šubrtová se svými svěřenci vloni absolvovala podzimní přechod Jeseňníků. „Spali jsme ve stanech, myli se v potoce, vařili na ohni. Taky jsme strašně zmokli a prožili si parádní krizi, o to blaženější pak všichni byli, jak jsme to zvládli.“ Když se blížilo 700. výročí Karla IV., ponořila se o prázdninách do četby *Toulek českou minulostí*, aby vybrala ty nejchytlavější příběhy z vladařova života a doby. „Natočili jsme animovaný film, děti plnily různé úkoly, přímo ve třídě se nečekané objevil jeden z tatínků převlečený za Karla IV.“ Když pak měl ve čtvrté třídě začít regulérní dějepis, nechtěla žáky zklamat, připravila proto další netradiční program: „Vyráběli jsme Ötziho boty, řezali kůži s pomocí pazourků, mleli jsme obilí...“